

533-534 OPUSCULUM TRICESIMUM.

DE SACRAMENTIS PER IMPROBOS ADMINISTRATIS.

ARGUMENTUM. — Florentinos cum suo episcopo dissidentes, propterea quod illum de Simonia suspectum habebant, ad concordiam revocare nititur, purgans se quod, cum Florentiæ esset, cum illo communicasset. Non enim æquum fuisse ait ut episcopum sine causa damnaret, præsertim cum crimen quod ei objiciebatur non probaretur. Graviter quoque in quosdam monachos invehitur, qui episcopi ejusdem communionem aversabantur, et in tantam audaciam pervenerant, ut neque baptismum, neque aliud sacramentum ab eo collatum, valere affirmarent, quod hic confutat. Demum hortatur Florentinos, ut si quid contra episcopum suum habent, ad pontificem Romanum deferant, ad quem spectat de hujusmodi rebus sententiam ferre; interim tamen eidem communicent.

Dilectis in Christo civibus Florentinis, PETRUS A (I Tim. III), columna, et firmamentum veritatis, Et peccator monachus fraternæ charitatis obsequium.

Super, ut recolitis, dilectissimi, ad vos venientes, laboriose studuimus inter episcopum vestrum vosque componere, et amicitiae, quæ recissa fuerat, fœdera reformantes, in vos spiritum sequestra pacè conflare. Sed quoniam, adjuvandi apud vos prædicti Sacerdotis intuitu plura protulimus, quæ sinistra scilicet interpretatione perverti, et a turbis valent vulgaribus vitari, ne et nos indigna notemur infamia, et illi, quod absit! mendacii crimen incurrant, quod ore coram vobis frequenter expressimus, etiam styli currentis articulo commendamus, ut quod audistis ore prolatum, videatis etiam apicibus exaratum, et in verba nostra commentari, vel ab his discrepare, mendax quisque non audeat, dum in nobis, et manus scribens, et lingua loquens, indisona sibi met unitate concordant. Anathematizamus itaque et irrecuperabiliter condemnamus Simoniam hæresim, primam omnium hæreseorum ex imis diaboli visceribus erumpentem, seseque adversus nascentis Ecclesiæ regulam exitialiter extollentem. Quæ nimirum adhuc ex ipso diaboli felle progreditur, et in perditionis filios pestilentissime derivatur. Cujus scilicet auctori per Petrum dicitur: In felle amaritudinis, et in obligatione peccati video te esse (Act. VIII). Quia vero fel columba non habet, Spiritus autem sanctus in columbæ specie super Dominum venit (Matth. III), isque amaritudine fellis intumuit, columbini spiritus capax esse non potuit. Quapropter omnes hujus nefandæ hæreseos peste corruptos, hæreticos esse indubitanter asserimus, eosque damnabiles atque a suis arcendos honoribus, juxta sacrorum canonum sententias, judicamus.

CAPUT PRIMUM.

AN Ecclesiæ Sacramenta per malos conferri possint.

Verumtamen tantam gratiæ plenitudinem sanctæ Ecclesiæ inesse confidimus, ut in ea procul dubio, et per malos bona, et per inquinatos munda, et per execrabiles sacramenta conferri posse credamus. Hæc est vere corpus Christi, et juxta Apostolum

(I Tim. III), columna, et firmamentum veritatis, Et hæc non noviter ex nostra temeritate decernimus, sed ex sanctorum catholicorum Patrum auctoritate jam decreta firmamus. Quod in libello quoque, cui *Gratissimus* nomen indidimus (20), multis Novæ, ac Veteris Instrumenti testimoniis approbatur. Sed condemnatis omnino Simoniacis, ac indubitanter inter hæreticos deputatis, sicut in præfato libro digessimus, licet eorum sacramenta ex authentica canonum possent sanctione defendi, ut eos tamen magis ac magis synodalis censura confunderet, constitutum est in Romano, 535 sanctæ memoriæ Nicolao præsidente, concilio (*Decret. Nic. PP. ap. Grat. I, qu. I, cap. De cætero*): ut quicumque per eos eatenus fuissent in cujuslibet ecclesiastici gradus dignitate promoti, in percepti honoris ministerio permanerent; et tunc vero, et deinceps quicumque se pateretur a Simoniano provehi, nil penitus ex ea deberet promotione lucrari, et sic ministrandi jura deponeret, tanquam si hæc nullatenus percepisset. Hac itaque ratione jam non modo Simoniacos reprobamus, sed et per eos exhibita sacramenta contemnimus. Hæc itaque, si obliti non estis, omnia me vivis vocibus proferentem frequenter audistis. Non enim alia scribimus, quam quæ locuti sumus. Si ergo ego et vos de Simoniacis, eorumque reprobandis in posterum consecrationibus una sententia utique congruimus, cur adhuc invicem litigamus? Est plane super episcopo vestro quæstio, quem videlicet nonnulli vestrum opinantur venaliter irrepsisse, nonnulli verò gratis, et per ostium introisse, constantis animi libertate confirmant. Illi turbulentis jurgando conviciis, quod opinantur allégant; isti quod scire fatentur, crimen injectum refellendo, propulsant. Et quis ego sum, qui inter hos compugnantium globos signum manus mittam, et tam ferale scelus homini antequam canonicè probetur ascribam? Nam licet error semper sit et ubique vitandus, tolerabilius tamen est si quis justificet peccatorem, quam si præjudicet innocentem. Synodus annualiter imminet, sedes apostolica cunctis

(20) Habes infra opusculo 6.

attentibus patet. Romanam ergo pulset Ecclesiam A
 quisquis se justam adversus episcopum habere ca-
 lumniam sperat. Nec enim nos homunciones exigui
 in andronarium angulis reddere possumus irritum,
 quod in ipso summo totius mundi cardine non am-
 bigimus institutum. Cernitis itaque me simpliciter
 hæc sola conscribere, quæ me præsentem audistis
 ore proferre. Erubescat ergo fabricator quisque
 mendacii, qui dum me vidit in causa nutantis con-
 troversiae non leviter judicantem, impudenter ela-
 trat Simoniacæ hæreseos existere defensorem. His
 igitur paucis rationem me vobis reddidisse sufficiat,
 ne longior stylus fatigari vos nimia prolixitate com-
 pellat.

Hinc ad commonachos meos articulum transfero, B
 a quibus profecto procedere notam hanc jurgandi
 materiam non ignoro. Dicunt enim quia ab hujus-
 modi sacerdotibus nec chrisma confici, nec ecclesia
 dedicari, nec clericalia jura conferri, nec missarum
 ullo unquam tempore potuerunt solemnità celebrari.
 Et tam hæc impudenter allegant, ut anno harno
 compulerit in tribus plebibus sine conspersione
 chrismatis catechumenos baptizari. Sed cum Chri-
 stus procul dubio denominetur a chrismate, nil aliud
 tollunt baptismo, nisi Christum, qui chrismatis
 subtrahunt sacramentum. Et certe si me forte non
 fugit, nulla unquam hæresis in tantam prorupit au-
 daciam, ut baptismi lavaero chrisma, hoc est, ut
 a Christiano Christum dividere præsumpsisset. Quod
 si, contempta propria, ab alia Ecclesia furtive de-
 latum chrisma credatur, sicut a quodam scilicet C
 eorum fautore consingitur, ecce, quantum ad illos
 pertinet, in spiritualibus rebus committitur adul-
 terium, et in sacrilegium vertitur sacramentum,
 nimirum 536 dum propriae Ecclesiae chrisma pro-
 jicitur, et ab aliena clandestinæ fraudis ingenio
 subrogatur. Beatus denique papa Gregorius in su-
 premo ultimæ homiliæ versiculo sic ait: « Sed hæc
 omnipotens Deus, qui per me in vestris auribus
 loquitur, per se in vestris mentibus loquatur. »

Cum igitur hoc librum suum fine concludit, om-
 nipotentem Deum cuncta quæ in eo scripta sunt
 per se locutum evidenter ostendit. Hic itaque, per
 quem talis inhabitator eloquitur, in homilia de
 sacerdotibus facta (hom. 17), per impositionem D
 manus Simoniaci Spiritum sanctum cœlitus dari
 manifestissime confitetur. « Qui namque, inquit,
 sunt in templo Dei hodie, qui columbas vendunt,
 nisi qui in Ecclesia pretium de impositione manus
 accipiunt? » per quam videlicet impositionem Spi-
 ritus sanctus cœlitus datur. Ubi adhuc eandem
 sententiam replicat, et tanquam tardioribus vel ad-
 huc dubitantibus rursus inculcat dicens: « Columba
 ergo venditur, quia manus impositio, per quam
 Spiritus sanctus accipitur, ad pretium præbetur. »
 Sed quia de his in libro nostro multa conscripsimus,
 hic in talibus non diutius immoramur, solummodo
 qui legit intelligat.

Quod Spiritus sanctus per improbi ministerium dare
 potest sua charismata.

Præterea major est Ecclesia quam Ramatha, ma-
 jor est Christus quam Samuel. Si ergo in Saul,
 quem malus exagitare spiritus consueverat, cum
 venisset in Ramatha, ubi Samuel cum David pro-
 phetabat, spiritus insiluit, ita ut se vestimen-
 ta exueret, et nudus tota die ac nocte, cum cæteris con-
 cinens prophetaret (I Reg. xvi. et xix; I Reg. x);
 quid mirum, si Spiritus sanctus in Ecclesia super
 quenlibet reprobum veniat, et non per ejus meri-
 tum, sed per ejus ministerium in alios charismata
 sui dona transfundat? Si, inquam, divinus Spiritus
 illum repente corripuit, atque ab eo; per tam diu-
 turni temporis spatium non recessit, qui vas erat
 omnino diaboli, eumque nequitie spiritus non clam,
 sed aperte per corpus simul et animam possidebat;
 quid novum, si cloacam reprobi cujuslibet hominis
 splendor ille cœlestis irradiat, quem tamen nullum
 squaloris obseeni contagium foedat? Sed nunc cur
 ista prosequimur, cum consecrationem Simoniacis
 nuper fuisse prohibitam superius præfati sumus?
 Place quia iidem ipsi qui baptismum fieri sine
 chrismate docuerunt, adhuc adversus eos qui ante
 synodum gratis a Simoniacis ordinati sunt suffiant,
 eosque cum suis ordinatoribus esse hæreticos do-
 gmatizant, eorumque missas et omnia per eos
 facta mysteria blasphemant, anathematizant, con-
 spunt, abiciunt, et explodunt, eorumque bene-
 dictionibus terribiliter maledicunt, cum dicat Apo-
 stolus: « Quia maledici regnum Dei non possi-
 debunt (I Cor. vi). » Et in suis maledictionibus
 illud Malachiae prophetae testimonium adhibent,
 quo dicitur: « Maledicam benedictionibus vestris
 (Malach. ii), » non attendentes quod Dominus
 in libro Numeri de sacerdotibus ait: « Invoca-
 bunt 537 nomen meum super filios Israel, et ego
 benedicam eis (Num. vi). » Sacerdos quippe Domi-
 num super hominem verbis invocat: sed ipse super
 eum Dominus benedictionem efficaciter format.
 Effectus itaque benedictionis non in merito sacerdo-
 tis constat, sed hunc invocatio divini nominis admi-
 nistrat, ut quod ex ore sonat hominis, virtus impleat
 Creatoris, et per indigni sæpe hominis ministerium
 divina virtus suum veraciter efficiat sacramentum.
 Sed fatui et imperiti quilibet homines in hoc pro-
 phetae verbo caligantes errant, nescientes scilicet
 quæ loquuntur, vel de quibus affirmant. In sacris
 quippe Scripturis ita maledictio aliquando pro steri-
 litate, sicut et benedictio pro rerum temporalium
 ponitur ubertate. De qua nimirum benedictione in
 libro Regum dicitur: « Benedixit Dominus Obede-
 don et omnem domum ejus. Nuntiatumque est regi
 David, quia benedixit Dominus Obededon, et omnia
 ejus propter arcam Domini; dixitque: « Ibo, et redu-
 cam arcam cum benedictione in domum meam
 (II Reg. vi). » Unde cum Psalmista præmitteret:
 « Viduam ejus benedicens benedicam (Psal. cxlvi); »

ut ostenderet de qua benedictione diceret, protinus addit: « Pauperes ejus saturabo panibus (*Psal. cvi.*) » Et alibi: « Benedixit eis, et multiplicati sunt nimis. » Ubi patenter ostenditur quia benedixit, hoc est, multiplicavit. Cui simile est quod filii Joseph dixerunt ad Josue: « Quare dedisti mihi possessionem sortis, et funiculi unius; cum sim tantæ multitudinis, et benedixit mihi Dominus? (*Jos. xvii.*) » Benedictio igitur aliquando multitudinem, aliquando significat ubertatem. At contra, contemnti mandata cuilibet reprobo per Moysen dicitur: « Maledictum horreum tuum, et maledictæ reliquiæ tuæ; maledictus fructus ventris tui, et fructus terræ tuæ (*Deut. xxxviii.*) » unde paulo post: « Mittet Dominus super te famem et esuriam (*Ibid.*) » Quamobrem et in hoc Malachiæ testimonio, ut non intelligamus maledictionis vel anathematis jaculum intorqueri, sed famis et inopiæ supplicium intentari, præmittit, dicens: « Si nolueritis, inquit, ponere super cor ut detis gloriam nomini meo, mittam in vos egestatem; » moxque subjungitur: « Et maledicam benedictionibus vestris (*Malach. ii.*) » Cum ergo egestatem præmittit, quid maledictionibus intelligi velit, luce clarius innotescit. Ac si dicat: Si contempseritis præcepta mea, in vestris cordibus ponentes, quod præcipue pertimescitis, sub egestatis vos et inopiæ faciam penuria suspirare; ut ipsa vos terræ vestræ sterilitas feriat, dum in proferendis bonorum operum frugibus vitium vos sterilitatis accusat: et inopia vos cruciet corporum, qui videlicet alimenta negligitis animarum. Et, ut hoc ejusdem prophetæ verbis adhuc clarius approbemus, longe postmodum dicit: « Gens Iota inferte omnem decimam in horreum meum, et sitibus in domo mea: et probate me super hoc, dicit Dominus, si non aperuero vobis cataractas cœli, et effudero vobis benedictionem usque ad abundantiam (*Malach. iii.*) » Porro si maledictionem anathematis illic Dominus voluisset intelligi, non diceret: « Maledicam benedictionibus vestris; » sed potius: Maledicam vobis, qui scilicet benedicere non merentes audetis.

Et ut quod dicimus etiam ex Evangelio manifestissime comprobemus, nil aliud ficulneæ dixisse Dominus legitur, nisi hoc solum: « Jam non amplius in æternum quisquam fructum ex te manducet (*Matth. xxi.*) » Quæ nimirum verba Petrus maledictionem appellavit, cum ei postmodum dixit: « Rabbi, ecce ficulnea cui maledixisti aruit (*Marc. xi.*) » Talis enim maledictio primo homini data est, cui dictum est: « Maledicta terra in opere tuo, quæ spinas et tribulos germinabit tibi (*Gen. xxxi.*) » Sed et ista sterilitatis maledictio benedictionem ubertatis excludit, sicut in Pharaonis somnio vaccæ vaccas, et spicæ devorant spicæ (*Gen. xli.*)

CAPUT III.

Quoâ qui sacerdotes lacerant, sacramenta blasphemant.

Sicut ergo hic præcepta servantibus non aliam quam benedictionem promittit abundantiam; ita illic

non servantibus e contrario maledictionem minatur inopiæ: alioquin vero quo pacto Deus omnipotens sacerdotali malediceret benedictioni, quam virtus sui consecrat nominis? Cum enim, sicut superius dictum est, super quem nomen Domini invocatur, indubitanter ab ipso Domino benedicitur; quomodo consequens est ut eam benedictionem Dominus maledicat, per quam ipse hominem per invocationem sui nominis benedicit? Hinc est quod auctoritas canonum (*Can. apost. 46, et dist. 52, cap. Præter, paragr. Sciendum sententialiter*) etiam a pestilentioribus hæreticis baptizatos prohibet iterum baptizari; ne videlicet nomen Dei, quod invocatum est super illos, videatur annullari, vel in irritum duci. Quisquis præterea dum sacerdotes quoslibet obtrectationibus lacerat, eorum nihilominus et sacramenta blasphemant. Quid etiam beatus Judas apostolus de blasphemantibus in Epistola sua loquatur, attendat: Nam cum præmisisset de quibusdam qui dominationem spernunt, majestatem autem blasphemant, præsto subintulit: « Cum Michael, inquit, archangelus, cum diabolo disputans, altercatur de Moysi corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiam, sed dixit: Imperet tibi Dominus (*Jud. i.*) » Si ergo sumamus angelus in diabolum blasphemiam judicium non præsumpsit inferre: quomodo non paveſcit homo sacramenta, quæ virtute sancti Spiritus plena sunt, irridere? Nam cum Veritas dicat: « Qui peccat in Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque hic, nec in futuro (*Matth. xii.*) » timendum valde est ne illum ab eis constet offendi, sine quo peccatorum offensio nequeat relaxari.

Sed cur de sola sacerdotum sive sacramentorum obtrectatione conquerimus, cum ab eis omnia pene dilacerari, omnia conspui, omnia dicantur irrisione publica subsannari? Non est, inquiunt, papa, non rex, non archiepiscopus, neque sacerdos. Unde factum est, sicut dicitur, ut mille circiter homines his nugis næniisque decepti, sine sacramento Dominici corporis et sanguinis ex hoc mundo recesserint. Opinantur enim per hujus temporis sacerdotes nullam in sacramentis posse fieri veritatem; sed et quamplures reperiuntur Ecclesiæ quas non modo suis ingressibus indignas ducunt, sed nec salutationis quidem obsequio idoneas arbitrantur. **539** Nam et salutare despiciunt, quas utique dedicatas ab indignis nescio quibus episcopis suspicantur. Enimvero, ut Lucas narrat, ait Paulus: « Cæsarem appello (*Act. xxv.*) » Cui Festus: « Cæsarem, inquit, appellasti, ad Cæsarem ibis (*II Cor. xii.*) » Estne sceleratior papa quam Nero? Credimus monachos istos sanctiores esse quam Paulum? Cur ergo Paulus, qui tertii cœli tribunal ante conscenderat, Neroniano conspectui non sit dedignatus assistere; quis est monachus qui, pro suæ sanctitatis arrogantia, sedis apostolicæ debeat judicium reprobare? ubi scilicet non hominis meritum, sed ecclesiasticæ dignitatis attenditur institutum. Ipsi quippe in angiportuum angulis judicant, et synodalia jura detrectant, diju-

dicant monachos, clericalia cuncta corrodunt; et solis laicis, qui videlicet acrius ac mordacius insequendi sunt, parcunt. Vident monachum incedentem; aspice, inquit, unum scapulare. Presbyterum, vel Episcopum abire prospiciunt, barbirasos se videre fatentur. A quibus etiam si benedictio quaeritur, nullatenus respondetur; protinus avertunt oculos, asserentes scilicet eos, quibus respondeatur, indignos.

CAPUT IV.

Cur Judæi in Christum male affecti.

Nos etiam si cum peccatoribus communicamus, et simul vescimur, obtreccionum mox sale conspergimur, laceramur, parique cum illis sententia damnationis involvimur: imo nos, nos, inquam, et ipsissimi sumus qui eorum indigni judicamur alloquio, qui eorum sociale contubernium non meremur. Sed hæc non monachorum est regula, sed superstitio Pharisæorum: «Murmurabant, inquit evangelista, Scribæ et Pharisæi, dicentes: Quia hic peccatores recipit, et manducat cum illis (Luc. xv).» Et hæc est radix et tota materia unde feralis in Dominum furor Judaici livoris incanduit; hinc in mortem ejus viperini-fellis malitia conspiravit: nimirum quia se putabant legalium caeremoniarum esse custodes, Dominum autem arguebant amicum publicanorum, et Sabbata violantem. Delectat me cum Domino meo hanc perferre calumniam, et malo cum illo in domo Levi carnaliter vivere, quam in tabernaculis peccatorum (Psal. LXXXII), hoc est, cum sanctis Deo repugnantibus, habitare. Qui nimirum, spreta regula Christi morum, stoicorum dogma sequuntur (CICERO, *Parad.*), dum esse prorsus æqualia omnia peccata definiunt. Nos autem inter David sanctum, reprobunquæ Saulem, Jonathan medium constituimus; qui licet Saulem veritatis 540 ac Fidei sinceritate transcendat, David tamen merita pietatemque non æquat. Admonendi sunt itaque fratres nostri ne nimis justus, nimis sint sapientes. De quorum primo Salomon: «Noli, inquit, esse nimium justus (Eccl. vii);» de secundo dicit Apostolus: «Noli plus sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem (Rom. xii).» Malâ sapientia, quam caligo erroris obnubilat; bona simplicitas, quæ a catholice

A fidei tramite non declinat. Odiosa sanctitas, quæ in hæresim illabatur; et dum per triti itineris ductum dedignatur incedere, per anfractus et ruinosos devia compellitur oberrare. Nimia certe immunditia in hereticæ contagionis illuviem Novatianos, qui et Cathari dicuntur, immersit; nimia sanctitas Luciferianos, tanquam perniciosos palmites, ab ecclesiastici corporis unitate præcidit. Qui dum prohibent non licere quod licet, ac per hoc jactant se defensores esse justitiæ, hostes adjudicantur Ecclesiæ, ut sibi met extrinsecus, velut ranæ in paludibus, garriant, qui dum inessent, importune vociferantes, omnia confundebant. Hujusmodi quippe genus hominum ranis sive locustis merito comparatur; quia, sicut Ægyptum illa tunc animalia percussérunt, ita per hos nunc vastatur Ecclesia. Nam de locustis Scriptura dicit: «Quia operuerunt universam superficiem terræ, vastantes omnia;» moxque subjungitur: «Devorata est igitur herba terræ, et quidquid pomorum in arboribus fuit. (Exod. x).» Locustæ siquidem universam terræ superficiem vastant, et herbas cum pomis arborum devorant; cum detractores quilibet, vel infirma nostra, quasi herbas humilium, vel, sicut fructus arborum, opera perfectorum dilacerando corrodunt, et livido mordacis-invidiæ dente consumunt. Contra quos dicit Apostolus: «Capite nos, neminem læsimus, neminem corrumpimus, neminem circumvenimus (II Cor. vii).» Et alibi exprobrans ait: «Invicem mordetis? invicem læditis? Videte ne ab invicem consumamini (Gal. v).» Sed cum nos, in sacro videlicet ordine constituti, deberemus esse venatores Dei, sicut per Jeremiam dicitur: «Mittam venatores meos, et venabuntur (Jer. xv);» nos relicta præda sæcularium, nudatis dentibus, invicem ringimus: et quasi rabidæ caniculæ mutuis nos morsibus laceramus. Reprimatur jam præsumptio tumida, exæquet se fratribus sanctitas onerosa. Qui vult esse sanctus, sit sibi coram Deo; nec per arrogantiam fratri præferatur infirmo. Catulus itaque, cujus erat officium extraneos pellere, nequaquam, contemptis illis, aggrediatur domesticos lacerare, ne qui quietus poterat dormire sub tectis, exclusus foribus compellatur nauigare [i. e. cubare] sub dio (21).

(21) Finis hujus epist. videtur imperfectus.

S. I. nomen Domini benedictum.

541 542 OPUSCULUM TRICESIMUM PRIMUM.

CONTRA PHILARGYRIAM ET MUNERUM CUPIDITATEM.

ARGUMENTUM. — Avaritiæ vitium, et præcipue in accipiendis muneribus, gravissime detestatur: cardinalesque episcopos hortatur ut illud ab universa Ecclesia et sacerdotum mentibus, si fieri potest, evellere et exterminare conentur. Prudenter autem hoc admonet vir sanctissimus. Videbat enim omnes fere clades et ærumnas quibus illa tempestate Christiana resp. premebatur atque a leo vexabatur, ex avaritiæ fonte derivatas esse; cujus teterrimam pestem si princeps Ecclesia opprimeret, facile deinde futurum apparebat, ut in toto catholico orbe aboleretur.

Cardinalibus episcopis apostolicæ sedis PETRUS peccator monachus salutem in Domino.

Sicut verba præsentibus indicia sensuum, sic inter absentes litteræ sunt instrumenta animarum. Bella-